

Klasy patronackie jako optymalna forma współpracy pracodawców ze szkołami. Doświadczenia łódzkie

Publicysta „Dziennika Polskiego”, niejaki Zbigniew Bartuś, niech stanie się na potrzeby tego artykułu przykładem dziennikarza powielającego ulubiony przez media, nieprzychylny aktualnym władzom oświatowym slogan, że „szkoły (zawodowe) kształcą bezrobotnych”, bowiem tak właśnie zatytułował on swój artykuł z 20 lutego br. , pisząc w nim, m.in.: *„Firmy mają coraz większy problem ze znalezieniem fachowców. Jak same ich sobie nie wyszkolą lub... nie podkradną konkurencji, to nie będą ich mieć. Polskie kształcenie zawodowe sięgnęło dna – uważają przedsiębiorcy.”*¹ Nie jest moim zamiarem obalanie wszystkich zawartych w tej publikacji przekłamań, gdyż wyczerpująco uczynił to już 27 lutego na internetowej stronie swego urzędu Małopolski Kurator Oświaty Aleksander Palczewski.² Ja zaś podejmę temat zasygnalizowany, bez wątplenia nieświadomie, przez redaktora Bartosia, który zacytował w swym „dziele” słowa bliżej nie określonego pracodawcy: *„Firmy mają coraz większy problem ze znalezieniem fachowców. Jak same ich sobie nie wyszkolą [...], to nie będą ich mieć”*. Niech stanowią one punkt wyjścia dla moich dalszych rozważań.

Jednak wbrew intencjom autora artykułu, przywołującego ów pogląd anonimowego przedsiębiorcy, takie właśnie podejście do rozwiązania deficytu dobrze przygotowanych do natychmiastowego podjęcia zadań pracowników staje się u coraz większej liczby polskich pracodawców nie tylko popularne, ale coraz częściej jest ono bodźcem do poszukiwania przez nich skutecznych form współpracy ze szkołami, kształcącymi w zawodach, których kwalifikacje pokrywają się z oczekiwaniami tychże przedsiębiorców. Bo właśnie w ramach takiej współpracy mogą oni mieć bezpośredni wpływ nie tylko na jakość, ale także na treści kształcenia. Warto w tym miejscu dodać, że pierwsze próby podejmowania długofalowej, kompleksowej współpracy przedsiębiorstw ze szkołami dały się zauważyć jeszcze przed wypracowaniem, a następnie wdrożeniem z dniem 1 września 2012 roku reformy programowej w kształceniu zawodowym.

---

¹ Źródło: <http://www.dziennikpolski24.pl/artykul/3339129,szkoly-ksztalca-bezrobotnych-zawodowki-nie-ucz-zawodu,id,t.html?cookie=1> [Dostęp: 28.08.2014]

² Zobacz w: <http://www.kuratorium.krakow.pl/index?ac=111&id=9529>

Zanim jednak przystąpię do zaprezentowania „dobrych praktyk” takiej współpracy, przybliżę nieco jej tło społeczno-ekonomiczne. Tym razem nie będę odwoływał się do publicystyki, ani tej niesprzyjającej rządowi, ani tej, która z nim sympatyzuje, a posłużę się niezależnymi diagnozami, powstałymi w wyspecjalizowanych instytucjach badawczych.

Zacznę od przytoczenia kilku wyników badań, jakie można znaleźć w publikacji, powstałej w ramach projektu badawczego „*Kształcenie dualne szansą dla rozwoju edukacji zawodowej w województwie łódzkim*”, który w latach 2012 – 2013 był realizowany przez firmę HRP Group Sp. z o.o. w partnerstwie z ASM - Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o. Korzystam z nich, choć projekt nie dotyczył wyłącznie klas patronackich, gdyż są to najbardziej aktualne i reprezentatywne badania relacji szkoła zawodowa – uczeń – pracodawca, przeprowadzone w regionie łódzkim. W badaniu realizowanych z wykorzystaniem techniki ankiet audytoryjnych wzięło udział ogółem 2800 uczniów, z czego 1020 (ok.36,4%) respondentów stanowili gimnazjaliści. Około dwóch trzecich respondentów w przypadku obydwu grup zamieszkiwało miasta. W badaniach uczestniczyło 1472 absolwentów szkół zawodowych, przy czym większość z nich to absolwenci zasadniczych szkół zawodowych i techników (68,1%), pozostałe osoby były absolwentami szkół policealnych. Opinie od pracodawców pochodziły ogółem z 1063 firm. Dominowali reprezentanci mikroprzedsiębiorstw (zatrudniających do 10 pracowników) – było ich 570 (53,6%). Kolejnymi pod względem ilości były kategorie: przedsiębiorstw średnich (od 50 do 249 pracowników), których uczestniczyło w badaniach 381 (35,8%), przedsiębiorstw dużych (250 pracowników i powyżej) - 81 (7,6%), Najmniej licznie reprezentowana była kategoria przedsiębiorstw małych (10 - 49 pracowników), która reprezentowana była przez 31 firm (2,9%). Tak dobrana próba badawcza oddaje rzeczywisty przekrój przedsiębiorczości województwa pod względem struktury zatrudnienia.

Oto jak wyglądała w świetle tych badań sytuacja absolwentów szkół zawodowych na rynku pracy, a także jakie wyobrażenia i oczekiwania pod adresem szkolnictwa zawodowego prezentowali pracodawcy.

Jednym z bardziej zaskakujących wyników tych badań było stwierdzenie, iż mniej więcej 2/3 absolwentów szkół zawodowych w województwie łódzkim miało zatrudnienie w czasie, gdy zbierano te informacje! Ciekawą obserwacją jest też to, że **relatywnie najwięcej pracujących było wśród tych absolwentów, którzy uczestniczyli w zajęciach prak-**

tycznej nauki zawodu organizowanych u pracodawców (64,2%). Natomiast ci z badanych absolwentów szkół zawodowych, których badania zastały „na bezrobociu” w 37% było bez pracy przynajmniej 6 miesięcy, ok. 25% – od 1 miesiąca do pół roku. Okazało się też, że absolwenci szkół zawodowych zwykle zasilają szeregi bezrobotnych zaraz po skończeniu szkoły (57,4%), lub pracują w innym zawodzie (28,6%). W wyuczonym zawodzie pracowało tylko 13,9% absolwentów. **Zajęcia praktyczne przynajmniej częściowo realizowane u pracodawcy zmniejszają ryzyko pozostawania w bezrobociu powyżej 6 miesięcy.** Absolwenci, którzy praktyki realizowali tylko u pracodawcy, najczęściej (na tle pozostałych grup) pracowali przed wejściem w bezrobocie w wyuczonym zawodzie.³

Interesujące są także konkluzje wyników badań opinii pracodawców. Aż 60% z nich uważa, że na rynku brakuje osób o odpowiednim wykształceniu i kwalifikacjach zawodowych. Na brak wykwalifikowanych kandydatów do pracy uskarżali się zwłaszcza przedstawiciele firm produkcyjnych (67,3%), i – co z naszego punktu widzenia jest zaskakujące – istnienie współpracy tych firm ze szkołami zawodowymi nie miała wpływu na tą opinię.⁴ W rozdziale, poświęconym zaprezentowaniu opinii, wygłaszanych przez pracodawców na temat efektów współpracy ze szkołami autorzy tego opracowania przytaczają, m. in. takie:

Rozumienie, postrzeganie „dobrej praktyki” pokazuje, że cytowane przez edukatorów przykłady wywodzą się właśnie ze współpracy szkoły z pracodawcami: (uczeń) „*przychodzi z bagażem doświadczeń dla niego bardzo ciekawych. A jeszcze jak znajdzie potencjalnego przyszłego swojego własnego pracodawcę, to już jest dla mnie bardzo dobry przykład takiej dobrej praktyki, są klasy patronackie tworzone. Uczeń odbywając praktykę nabiera doświadczeń. Może się to dziać przy zastosowaniu klas patronackich, które były wielokrotnie wspomniane jako użyteczne rozwiązania.*”⁵

Dwa lata wcześniej, także w Łódzkiem, podobną problematykę podjął inny zespół badawczy. Swoją projekt "*Współpraca pracodawców ze szkołami zawodowymi - diagnoza sytuacji w województwie łódzkim*" realizowały: firma doradcza PL Europa S.A. – jako lider projektu oraz jako partner - Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Łodzi. Celem tych badań było dokonanie dia-

---

³ Wszystkie przytoczone powyżej dane statystyczne pochodzą z: J. Wiktorowicz, *Kształcenie dualne szansa dla rozwoju edukacji zawodowej w województwie łódzkim. Wyniki badań ilościowych i jakościowych*. Łódź 2013, s.65 http://www.hrp.com.pl/upload/KD_Raport%20on-line%203.pdf {dostęp: 28.08.2014}

⁴ Op. Cit. S. 74

⁵ Op. Cit. S. 202

gnozy w zakresie współpracy szkół zawodowych z szeroko pojętym biznesem na terenie województwa łódzkiego. O raporcie, jaki opracowano po podsumowaniu tych badań pisałem już w artykule, opublikowany w biuletynie „Kształcenie Zawodowe” Nr 5(5) 2012, zatytułowanym „*Aby uczniowskie praktyki zawodowe spełniały swoją rolę*”. Oto najistotniejsze konkluzje relacjonowanych w tym raporcie badań:

Po pierwsze, stwierdzono, że współpraca szkół zawodowych z pracodawcami, w skali całego kraju, oparta jest w większości (67% przypadków) o zwykłe umowy współpracy. Tylko w 19% przypadków umowa ma charakter patronatu, a w 11% jest to partnerstwo przy realizacji projektów dofinansowanych ze środków UE.

Ponadto w ramach badań własnych stwierdzono, że zasadniczą przeszkodą na drodze współpracy szkół zawodowych z przedsiębiorstwami jest niedopasowanie programu edukacji zawodowej do potrzeb lokalnego rynku pracy. Brak w regionie przedsiębiorstw zatrudniających absolwentów przygotowanych przez szkołę uznawało za problem prawie 60% dyrektorów badanych szkół. Natomiast większość przedsiębiorców (ok. 80%) postrzegało współpracę ze szkołami w kategoriach kosztów, a nie inwestycji. Pracodawcy narzekali na brak zachęt finansowych, na biurokrację, na przeszkody formalno-prawne, problemy dyscyplinarne, które stwarzają praktykanci, na konieczność zaangażowania pracowników w sprawowanie pieczy nad uczniami, na koszty związane z oddelegowaniem własnych pracowników do prowadzenia przedmiotów zawodowych w szkołach.⁶

Niezależnie od takich ogólnych stwierdzeń, w efekcie prowadzonych badań, stwierdzono jednak kilka, wartych upowszechnienia, przykładów nieomal modelowej współpracy pracodawców ze szkołami, w których w ramach tamtego projektu zbierano materiały empiryczne, a które opisane zostały w opublikowanym oddzielnie przez WSP w Łodzi materiale „Dobre praktyki”. Zaprezentowano tam szczegółowe informacje o formach i zakresie współpracy z pracodawcami czterech szkół regionu. Były to: Zespół Szkół nr 3 im. Legionistów Miasta Pabianic w Pabianicach, Zgierski Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II w

---

⁶ Więcej w: T. Kamiński, P. Chomczyński, Czy patronat jest rozwiązaniem? Współpraca szkół zawodowych pracodawcami w regionie łódzkim, Raport dostępny w Internecie: <http://wsp.lodz.pl/files/wsp%20pleuropa%20projekt> [dostęp:28.07.2014]

Zgierzu, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 w Łodzi i Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 20 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi.⁷

Zastanawia, ujawniająca się w obu badaniach, niewielka znajomość wśród pracodawców obowiązujących już od wielu lat regulacji prawnych, które zobowiązują organy prowadzące szkoły do refundowania pracodawcom części kosztów, ponoszonych z tytułu przyjęcia uczniów na praktyki zawodowe. Zostały one powtórzone także w Rozporządzeniu MEN z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu. (§ 9.)⁸ Przywołując podstawę prawną praktyk zawodowych warto zwrócić uwagę, że przywołane rozporządzenie zawiera w § 7. zapis, określający zasady zawierania umów w sprawie praktycznej nauki zawodu między szkołą a „*podmiotem przyjmującym uczniów na praktyczną naukę zawodu*”. I jest to jedyna podstawa prawna, która reguluje relacje między pracodawcami a szkołami. Nie ma oddzielnej regulacji, która rozszerzałaby zakres takiej współpracy poza zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe o formy, jakie przybiera ona w ramach patronatu przedsiębiorstwa nad klasami, których uczniów pragnie ono przysposobić do przyszłego zatrudnienia.

Okazuje się, że w sytuacji, gdy istnieje potrzeba, gdy obie strony widzą w takiej współpracy swój dobrze pojęty interes, można podejmować taką współpracę na zasadzie, że co nie jest zabronione to jest dozwolone. Aby jednak nie dochodziło do nieporozumień, także i taki, rozszerzony zakres współpracy formalizowany jest zawieraną umową. Szkoły, które nie mają w tej dziedzinie doświadczeń zapewne będą szukać porad w publikacjach Krajowego Ośrodka Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej. W wydanym w ub. roku przez tę agendę MEN poradniku, opracowanym w ramach projektu „Szkoła zawodowa szkołą pozytywnego wyboru”, zatytułowanym „Kształcenie zawodowe i ustawiczne – vademecum”⁹, współpracy szkoły z pracodawcą poświęcono niepełną jedną jego stronę. (patrz strona 56). Jednak w opublikowanym w tym samym roku materiale, zatytułowanym „Współpraca szkół zawodowych z pracodawcami - przykładowe rozwiązania” można już znaleźć o wiele więcej informacji i wskazówek. Począwszy od strony 58. zamieszczono obszerny podrozdział, zatytułowany „*Klasy patronackie*”. Autorzy tego tekstu powołują się tam na doświadczenia dużych firm

---

⁷ Materiał dostępny w Internecie jako plik PDF: <http://wsp.lodz.pl/files/wsp%20pleuropa%20projekt%20dobre-praktyki.pdf> [dostęp: 28.07.2014]

⁸ Rozporządzeniu MEN z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu. Dz.U. 2010r. Nr. 244 poz. 1626 <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102441626> [dostęp 28.07.2014]

⁹ Dostępny w Internecie

branży samochodowej (Volkswagen, Peugeot Polska, Mercedes-Benz), a na kolejnych stronach wymienili indeks działań, które (ich zdaniem) warunkują sukces klasom patronackim:

Tworzenie klas patronackich wymaga:

- inicjatywy ze strony pracodawców i szkoły;
- podpisania umów patronackich: pracodawca – szkoła lub pracodawca – organ prowadzący szkołę;
- uwzględnienia oczekiwań pracodawców w konstruowaniu oferty edukacyjnej dla uczniów klas patronackich;
- uczestnictwa pracodawców w życiu szkoły;
- organizacji kształcenia praktycznego na bazie firmy patronackiej;
- dotowania i doposażenia klas patronackich przez firmy, na przykład w formie stypendiów bądź kursów specjalistycznych;
- zagwarantowania pracy najzdolniejszym absolwentom;
- organizacji wykładów, seminariów, ćwiczeń i warsztatów dla uczniów i nauczycieli z wykorzystaniem sprzętu firmowego;
- partycypowania pracodawców w unowocześnianiu bazy szkoły.¹⁰

Jednak jeszcze bardziej przydatnym dla szkół, które do tej pory takiej współpracy nie mają, a które chciałyby się dowiedzieć jak prawidłowo zawrzeć umowę z pracodawcą, aby zawierała ona wszystkie niezbędne zapisy, jest „*Podręcznik dobrych praktyk z zakresu współpracy szkół zawodowych i pracodawców*”, autorstwa Izabeli Nowak, jaki w 2013 roku został w ramach przywołanego już wcześniej projektu pn. „*Kształcenie dualne szansą dla rozwoju edukacji zawodowej w województwie łódzkim*”. Na stronach od 62 do 67 zostały tam zamieszczone przykładowe umowy o współpracę.¹¹ Niezależnie od skorzystania z tych wzorów warto zapoznać się z całą tą publikacją.

Pora teraz przejść do zwieńczenia tego artykułu krótkimi relacjami, ilustrującymi obustronne korzyści, jakie ze współpracy, realizowanej już od kilku lat w formule klas patronackich, odnoszą cztery łódzkie przedsiębiorstwa, dwie łódzkie szkoły i ich uczniowie, a przede wszystkim absolwenci. Prezentację rozpocznę od Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 9 w Łodzi.

---

¹⁰ Paulina Zaręba, Renata Kępczyk, Jolanta Misztal, Małgorzata Hadrian, Adam Biernat, Współpraca szkół zawodowych z pracodawcami – przykładowe rozwiązania, KOWEziU, Warszawa 2013, s. 59 Do ściągnięcia: <http://new.koweziu.edu.pl/publikacje/item/57-kszt%C5%82cenie-zawodowe-i-ustawiczne> [dostęp:28.07.2014] ystkim¹¹ I. Nowak, Podręcznik dobrych praktyk z zakresu współpracy szkół zawodowych i pracodawców, Warszawa 2013, http://www.hrp.com.pl/upload/KD_PODRECZNIK_dobrych_praktyk.pdf [dostęp: 28.07.2014]

który już w 2008 roku podpisał umowę patronacką dla klas realizujących program kształcenia w zawodzie technik mechatronik z firmą BSH Sprzęt Gospodarstwa Domowego Sp. z o. o., a rok później z firmami: Dalkia Łódź S.A., „Engorem” Spółka z o.o. i PGE Dystrybucja Oddział Miasto – Łódź., które objęły swym patronatem klasy, kształcące w zawodzie technik energetyk.

Przyszli mechatronice w ramach umowy patronackiej z BSH uczestniczyli w wycieczkach zawodowych, praktykach zawodowych, zajęciach dydaktycznych. Dzięki patronatowi uczniowie mieli możliwość nie tylko nauki praktycznego posługiwania się narzędziami wykorzystywanymi do obróbki ręcznej metali, ale przede wszystkim zapoznawali się z najnowocześniejszymi technologiami stosowanymi podczas produkcji pralek, suszarek oraz zmywarek. Każdego roku uczniowie klas patronackich mogli uczestniczyć w wycieczkach integracyjnych organizowanych przez firmę oraz nieodpłatnych kursach języka niemieckiego. W czasie wakacji uczniowie mieli możliwość uczestniczenia w dodatkowych praktykach zawodowych, za które otrzymywali wynagrodzenie. Firma BSH wyposażała uczniów w podręczniki do przedmiotów zawodowych a najlepszym fundowała stypendia, i nagrody, wręczane z okazji zakończenia roku szkolnego.

Jak dotąd, niestety, żaden absolwent (pierwsi opuścili szkołę w 2012 roku) nie został zatrudniony w fabryce BSH. Przedstawicielka firmy tak uzasadniła motywy, jakimi kieruje się to przedsiębiorstwo przy sprawowaniu patronatu: *„Jesteśmy przekonani, że dzięki wspieraniu szkół w kształceniu wysokiej klasy specjalistów przyczynimy się do zachęcania uczniów do łączenia swojej przyszłości ze szkołami zawodowymi oraz wzrostu konkurencyjności edukacji zawodowej na terenie województwa łódzkiego.”*¹²

Drogim zawodem, który w tej szkole zdobywają uczniowie przy wsparciu patrona jest technik energetyk. Wiodącą rolę odgrywa tu firma „Dalkia Łódź S.A.”, spółka z dominującym procentem udziału spółki „Dalkia Polska” (należącej do międzynarodowej grupy Veolia), która jest największym prywatnym operatorem sieci ciepłowniczych w Polsce i monopolistą tych dostaw w Łodzi. Oto jakich informacji udzieliła przedstawicielka tego przedsiębiorstwa na pytanie ankiety „Na czym polegał patronat? Proszę opisać jego formy”:

---

¹² Na pytania ankiety nt. realizacji umowy patronackiej odpowiadała Kinga Kruk – specjalista ds. rekrutacji i szkoleń w BSH Sprzęt Gospodarstwa Domowego Sp. z o. o. Oddziały w Łodzi.

- *Umożliwiamy uczniom klas patronackich odbywanie praktyk i praktycznej nauki zawodu na terenie spółki, pod czujnym okiem opiekunów praktycznej nauki zawodu – pracowników Dalkii Łódź i specjalistów wysokiej klasy, dzięki czemu uczniowie poznają specyfikę pracy w branży energetycznej.*
- *Organizujemy regularnie wycieczki po elektrociepłowni dla uczniów klas patronackich rozpoczynających naukę, a także spotkania z przedstawicielami załogi dla uczniów klas 4., podczas których prezentowane są różne stanowiska, na których w przyszłości młodzież może pracować.*
- *Stworzyliśmy program stypendialny Dalkii Łódź dla najlepszych uczniów klas patronackich (w roku szkolnym 2011/2012: 2 uczniów, w roku szkolnym 2012/2013: 3 uczniów, w roku szkolnym 2013/2014: 3 uczniów: w roku 2014/2015 stypendia będzie otrzymywało 4 uczniów.*
- *Regularnie wspieramy finansowo szkołę poprzez darowizny. Środki z darowizn są przeznaczane na remonty pracowni i ich wyposażenie, zakupy sprzętów i materiałów dydaktycznych oraz organizację wycieczek dla młodzieży, a także na zakup nagród dla najlepszych uczniów.*
- *Specjaliści Dalkii Łódź opiniowali programy nauczania w zawodzie technik energetyk.*

Ponadto od marca 2012 do 2013 firma, wspólnie z ZSP nr 9 i Zakładem Doskonalenia Zawodowego, realizowała projekt „Przyszłość zawodowa z energią”. Uzyskane dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego w wysokości ok. 1.000.000 zł przeznaczono dla uczniów klas patronackich kształcących w zawodzie technik energetyk na:

- *Dodatkowe 2h zajęć praktycznych w firmach energetycznych w tygodniu,*
- *Dodatkowe zajęcia (j. francuski, matematyka, fizyka, informatyka) i kursy specjalistyczne (autoCAD, spawanie, obsługa wózków i suwnic, obsługa urządzeń elektroenergetycznych), warsztaty umiejętności psychospołecznych,*
- *Doposażenie szkoły (zakup stanowiska edukacyjnego),*
- *Wizyty studyjne dla nauczycieli w firmach energetycznych,*
- *Stworzenie Biblioteki Energetyka w szkole,*
- *Wycieczki szkolne do miejsc związanych z energetyką (elektrownia tradycyjna, wiatrowa, biomasowa).*

Przedstawiciele „Dalkii Łódź” wspierali akcję rekrutacyjną do klas kształcących w zawodzie technik energetyk, uczestniczyli na stoisku szkoły podczas „Łódzkich Targów Edukacyjnych”, brali udział w spotkaniach z rodzicami i uczniami ostatniej klasy gimnazjów, przed którymi wybór dalszej ścieżki edukacji, by zachęcić ich do wybierania technikum w ZSP nr 9.

Na pytanie o zatrudnienie absolwentów padła odpowiedź: *„Pierwszy nabór miał miejsce w sierpniu 2013, wtedy zatrudniliśmy 3 absolwentów klasy patronackiej, do końca 2013 zatrudniliśmy kolejne 2 osoby. W tej chwili wszyscy pracują nadal i kontynuują naukę na Politechnice Łódzkiej w systemie zaocznym. Finansuje ją w części pracodawca tj. Dalkia Łódź. [...] (Ponadto) w „Engorem”¹³ pracuje 2 absolwentów pierwszego rocznika, a szkołę w roku 2013 ukończyło 17 osób. Absolwenci klasy patronackiej cieszą się bardzo dobrą opinią, szybko się zaadaptowali do pracy w naszej organizacji, posiadają wymagane kompetencje i kwalifikacje. Planujemy kontynuować współpracę z nimi.”*

Bardzo ważkie uzasadnienie padło w odpowiedzi na pytanie: *„Jak , z punktu widzenia interesu firmy, oceniana jest (na podstawie dotychczasowych doświadczeń) efektywność tej formy współpracy firmy ze szkołą, kształcąca fachowców, których firma poszukuje?:*

Bardzo wysoko oceniamy współpracę z ZSP nr 9, dyrekcja szkoły i nauczyciele bardzo rzetelnie podchodzą do kształcenia na potrzeby rynku pracy. Dzięki udziałowi w projekcie „Przyszłość zawodowa z energią” pierwszy rocznik absolwentów był doskonale przygotowany do objęcia stanowisk w naszej firmie, co skróciło konieczny okres i zakres szkolenia stanowiskowego na początku pracy. Współpraca została podjęta w roku 2009, gdyż należało zabezpieczyć firmę przed negatywnymi skutkami luki pokoleniowej powstającej w związku ze skumulowanymi odejściami emerytalnymi pracowników eksploatacji. Zapotrzebowanie dotyczyło średniego personelu technicznego, a nie absolwentów szkół wyższych. Cel osiągnęliśmy, stąd pozytywna ocena współpracy i nadzieje na jej równie owocną kontynuację.¹⁴

Drugą łódzką szkołą, której doświadczenia we współpracy patronackiej zostaną tu przedstawione, a która to szkoła realizuje współpracę z pracodawcami w formule klas patronackich, jest Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3. Aktualnie w tym zespole na poziomie technika

---

¹³ Engorem – prywatne przedsiębiorstwo, specjalizujące się w serwisie urządzeń i instalacji w ciepłownictwie, energetyce, przemyśle chemicznym, które także podpisało umowę patronacką z ZSP Nr 9 w Łodzi

¹⁴ Wszystkie cytaty pochodzą z ankiety, na którą odpowiadała Inga Zajączkowska - kierownik Wydziału Zarządzania Kompetencjami Dalkia Łódź S.A

realizowane jest kształcenie w czterech zawodach i każdy z tych kierunków ma swoich patronów: technik gazownictwa, technik urządzeń sanitarnych, technik logistyki i technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej. Dla potrzeb tego artykułu zostaną zaprezentowane patronaty klas w dwu pierwszych zawodach.

Najdłuższą tradycję kształcenia ma tam technik urządzeń sanitarnych, Zanim jednak, z inicjatywy Polskiej Spółki Gazownictwa, doszło do wpisania technika gazownictwa do Klasyfikacji Zawodów Szkolnictwa Zawodowego (nastąpiło to dopiero w 2010 roku), specjalistów dla gazownictwa kształcono w klasach technika urządzeń sanitarnych, w zakresie którego kwalifikacji, obok instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych, od dawna występowały także instalacje gazowe. Wielkim wspólnym dziełem szkoły i PSG było powołanie pierwszej, i jak dotąd jedynej w Polsce, patronackiej klasy gazowników. List intencyjny w tej sprawie został podpisany 20 marca 2008 roku. Dwa lata później podpisano porozumienie pomiędzy Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Łodzi, a istniejącą wówczas Mazowiecką Spółką Gazownictwa w sprawie organizacji egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodzie technik gazownictwa. MSG przygotowała i wyposażyła ośrodek egzaminacyjny oraz współorganizuje egzaminy.

W ramach umowy patronackiej na terenie Zakładu Gazowniczego Łódź organizowane są warsztaty szkolne dla uczniów technikum gazowniczego. Do dyspozycji uczniów oddano m. in. salę dydaktyczną wyposażoną w rzutnik multimedialny, laptopy etc. Uczniowie w trakcie praktyk mają okazję przekonać się, jak wygląda praca w różnych działach technicznych spółki, np: pogotowie gazowe, ochrona antykorozyjna, sieci gazowe, sieci wysokiego ciśnienia, aparatura kontrolno-pomiarowa, działy logistyczne, archiwum, projektowanie i dokumentacja techniczna.

Szkoła oferuje możliwość realizacji zajęć praktycznych także dzięki odpowiedniemu programowi nauczania, zaopiniowanemu przez wykładowców Akademii Górniczo-Hutniczej – prof. Stanisława Rychlickiego i prof. Czesława Rybickiego.¹⁵

Niewiele więcej wnoszą do tych informacji odpowiedzi na wysłaną – podobnie jak do pozostałych firm – ankietę. Dowiedzieć się tam można było jeszcze, że „Spółka wyposażyła jedną

---

¹⁵ Powyższe informacje pochodzą ze strony internetowej PSG Oddział w Warszawie.
<http://www.warszawa.psgaz.pl/onas/7481/9785/6662> [dostęp: 28.07.2014]

*z klas na terenie szkoły w armaturę gazowniczą. Jednocześnie w Grupie Kapitałowej PGNiG - funkcjonuje Fundacja im. Ignacego Łukasiewicza, która wspiera zdolną młodzież z terenu całej Polski i ramach prowadzonej działalności ufundowała kilkakrotnie stypendia naukowe dla najlepszych uczniów z klas gazowniczych z ZSP Nr 3 z Łodzi”.*¹⁶

W odpowiedzi na pytania o zatrudnienie absolwentów klasy patronackiej otrzymano informację, że *„Pierwszy rocznik który ukończył czteroletnią naukę w Technikum Gazowniczym skończył edukację w 2012 r. – były to 24 osoby, z których pracę chciało podjąć 16. Osoby te zostały zatrudnione na terenie Oddziału w Warszawie Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. i nadal pracują. Pozostali absolwenci zdecydowali się kontynuować naukę na studiach wyższych w systemie dziennym.”*¹⁷ Na pytanie o zatrudnienie absolwentów w kolejnych latach padła wymijająca odpowiedź: *”Absolwenci szkoły, którzy są zainteresowani podjęciem pracy w Spółce, mogą uczestniczyć w prowadzonych w Spółce procesach rekrutacyjnych.”*¹⁸

Z informacji pozyskanych podczas wywiadu z dyrektorem ZSP Nr 3 w Łodzi mgr Januszem Bębmem wynika, że w roku 2013 szkołę ukończyło 22 absolwentów i – według jego rozeznania - wszyscy oni znaleźli pracę w PSG na terenie całego kraju.

Na pytanie ankiety *„Jak, z punktu widzenia interesu firmy, oceniana jest (na podstawie dotychczasowych doświadczeń) efektywność tej formy współpracy firmy ze szkołą, kształcąca fachowców, których firma poszukuje?”* otrzymano bardzo „dyplomatyczną” odpowiedź: *„Każdy pracodawca życzyłby sobie, żeby do pracy przychodziły osoby z dużą wiedzą techniczną z branży, w której dane przedsiębiorstwo funkcjonuje, z uprawnieniami umożliwiającymi szybkie wdrożenie do pracy. Współpraca z Zespołem Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 w Łodzi pozytywnie wpływa na poziom wiedzy absolwentów.”*¹⁹

Niech poszerzeniem opinii PSG sp. z o.o. o prowadzonym od już kilku lat programie patronatu nad klasami gazowników w ZSP Nr 3 w Łodzi będzie jeszcze wypowiedź Kazimierza Nowaka - prezesa spółki PSG, zamieszczona na cytowanej już stronie internetowej Spółki:

---

¹⁶ Odpowiedzi na pytania ankiety nadesłała Anna Laskowska - koordynator Zespołu ds. Szkoleń w Biurze Rozwoju i Rekrutacji warszawskiej centrali Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o.

¹⁷ Op. cit

¹⁸ Op. cit

¹⁹ Op. cit

*- Liczymy, iż absolwenci szkoły będą stanowić ważny element rozwoju spółki. Zamierzamy zgazyfikować obszary niezgazyfikowane, również obszary wiejskie. To oznacza konieczność tworzenia nowych miejsc pracy. Zamierzony cel udało się osiągnąć...*²⁰

Ostatnim przykładem patronatu, jaki realizowany jest także w tej szkole, jest współpraca na takich zasadach z Zakładem Wodociągów i Kanalizacji Sp. Z o.o. w Łodzi, który podpisał stosowną umowę w 2010 roku. Choć zakres i bogactwo form tej współpracy nie może się równać z tym, co szkole oferuje taki gigant, jakim jest PSG, to jednak długoletnie związki ZSP Nr 9 z tą spółką (od lat 80-ych ub. wieku) mają swoją wartość. Jak poinformował podczas przeprowadzonego wywiadu Marcin Długoborski – członek Zarządu Spółki, w latach 2008 – 2013 znalazło w niej zatrudnienie 34 absolwentów klas „technik urządzeń sanitarnych”. Wymierną korzyścią wszystkich zainteresowanych (pracodawcy, szkoły i uczniów) była możliwość odbywania w tym przedsiębiorstwie praktyki zawodowej przez uczniów kolejnych roczników – ogółem w latach 2010 - 2013 przez 72 osoby. Jako, że ZWiK Sp. z o.o. jest spółką miasta Łodzi, nie dysponuje własnymi środkami, z których mogłaby świadczyć szkole w takim zakresie, jak robią to inne firmy patronackie. Jednak - w miarę jak pozwala na to prawo - wspiera, najczęściej ponosząc koszty organizacji szkolnego stoiska na Łódzkich Targach Edukacyjnych. (W latach 2009 – 2013 ogółem kwotą 16 306 zł.). W zakończeniu rozmowy prezes Długoborski powiedział, że kierownictwo Spółki wysoko ocenia efekty współpracy, realizowanej w formule klasy patronackiej, że przełożeni są zadowoleni z kwalifikacji zatrudnianych tam jej absolwentów i że firma będzie kontynuowała patronat nad kolejnymi powstającymi w szkole klasami technika urządzeń sanitarnych.

Nie tylko te dwie łódzkie szkoły zawodowe doskonalą jakość oferowanego swym uczniom i kandydatom kształcenia zawodowego, zawierając z potencjalnymi pracodawcami umowy na prowadzenie klas patronackich. Były one jednak zawierane stosunkowo niedawno i o ich efektach można będzie pisać za kilka lat.

Wydaje się jednak, już tylko na podstawie dotychczasowych doświadczeń tych dwu zaprezentowany szkół, a zwłaszcza opinii, jakie o swym patronacie wyrazili przedstawiciele pracodawców, że jest to najlepsza forma współpracy tych dwu podmiotów, doskonaląca jakość kształcenia zawodowego, dzięki której uczniowie nabywają kompetencji zawodowych w warunkach jakie stwarzają im działające aktualnie na rynku pracy przedsiębiorstwa, a nauczyciele mogą także dokonywać renowacji swej wiedzy oraz dostosowywać programy kształcenia zawodowego do oczekiwań pracodawców,. Co naj-

---

²⁰ <http://www.warszawa.psgaz.pl/onas/7481/9785/6662> [dostęp: 28.07.2014]

ważniejsze – uczniowie mają zwiększone szanse na zatrudnienie w zakładzie patronackim zaś przedsiębiorstwa otrzymują pracowników gotowych do natychmiastowego podjęcia pracy na oferowanych im stanowiskach, bez konieczności długotrwałego okresu adaptacji i ich doszkalania. Szkoda tylko, że ta forma współpracy szkół możliwa jest do podejmowania niemal wyłącznie z dużymi firmami, a te najczęściej działają w dużych miastach.